

Jornada Internacional: Les transicions de la dictadura a la democràcia a Espanya, Itàlia i Portugal: Història, Memòria i Educació.

(Barcelona, Museu d'Història de Catalunya, 10 d'octubre 2024)

El propòsit d'aquesta jornada és analitzar alguns aspectes del fenomen de la transmissió del coneixement a les aules d'ensenyament secundari. Es farà a partir de l'estudi de la història i la memòria de les transicions de la dictadura a la democràcia des d'una perspectiva comparada, a Espanya, Itàlia i Portugal, per tal d'enriquir el debat sobre aquesta qüestió.

Un dels seus objectius prioritaris és promoure un espai que faciliti nexes de relació entre els diferents nivells educatius, facilitant el diàleg entre docents de secundària i investigadors universitaris al voltant dels enfocaments, metodologies i pràctiques utilitzats per a la transmissió de coneixement històric en els processos d'ensenyament-aprenentatge.

Aquesta és una oportunitat per reflexionar conjuntament sobre les memòries i els usos públics d'un "passat incòmode". Les seves empremtes i els seus traços tenen un paper destacat en el debat públic actual. Les seves repercussions interpel·len a la construcció necessària d'una memòria democràtica enfrontada a la pervivència de narratives equiparadores, (auto)complaents i insuficientment crítiques.

Després d'una part inicial d'intervencions de persones especialitzades en la investigació sobre aquestes qüestions, es proposa acollir diferents tallers de presentació de projectes (preferentment realitzats però també en curs d'elaboració) sobre experiències educatives als centres de secundària.

Als tallers s'abordaran els conflictes i les lluites entre memòries confrontades i els usos públics del passat al voltant dels processos de transició a la democràcia en aquests tres països del sud d'Europa. Entre les diferents línies de treball que es proposa abordar en aquests tallers estan les següents:

- Ensenyament de la Història: experiències sobre els usos escolars del passat, els llibres de text, les pràctiques docents, les representacions de l'alumnat.
- Esfera política i debat públic: polítiques públiques de memòria, moviments memorialistes, "gir memorial", discurs polític, periodístic i audiovisual.
- Justícia: judicialització i lluites judicials per la memòria: "Querrela argentina", "guerra legal" contra les lluites per la memòria democràtica.
- Espais de memòria: patrimoni memorial, fosses, monuments, de carrer, museus, , rutes i usos turístics.

Col·laboren:

DIJOURS 10 OCTUBRE 2024

MATÍ

08:45 hores. Acollida de persones inscrites a la jornada

9:00 hores. Presentació Jordi Principal, director del Museu d'Història de Catalunya, Andreu Mayayo, director del Centre d'Estudis Històrics Internacionals (CEHI) de la Universitat de Barcelona; Jordi Font, director del Memorial Democràtic de la Generalitat de Catalunya; Mercè Andreu, Directora General d'Innovació, Digitalització i Currículum, Departament Educació i Formació Professional de la Generalitat de Catalunya.

9:15 hores. Ponència: *Educación histórica y educación cívico/política: ¿Cómo enseñar historia en tiempos de memoria?* Antonio Francisco Canales Serrano Facultad de Educación - Centro de Formación del Profesorado (Universidad Complutense de Madrid).

Presentació: Javier Tébar, CEHI de la Universitat de Barcelona.

9:45 hores. Ponència: *Insegnare il colonialismo nella scuola italiana, tra fascismo e Repubblica?* Valeria Deplano, Dipartimento di Lettere, Lingue e Beni culturali, Università di Cagliari.

Presentació: Andrea Tappi, CEHI de la Universitat de Barcelona.

10:15 hores. Ponència: *Representações sociais de professoras portuguesas e espanholas em formação perante o ensino de passados difíceis: a transição das ditaduras para a democracia.* Ana Rita Férias, Universidade de Santiago de Compostela/Escola Superior de Educação do Instituto Politécnico do Porto.

Presentació: Paola Lo Cascio, CEHI de la Universitat de Barcelona.

10.45 hores. Ponència: *El tratamiento de la Transición en libros de texto de Educación Primaria y Secundaria en España: orientación historiográfica y didáctica.* Juan Carlos Colomer Rubio, Departament de Didàctica de les Ciències Experimentals i Socials de la Universitat de València, membre del Grup de recerca i innovació en educació geogràfica i històrica – SOCIAL(S).

Presentació: Agustí G. Larios, CEHI de la Universitat de Barcelona

Pausa: 11:15-11:45 hores

11:45-13:30 hores. Tallers. Presentació d'experiències docents i didàctiques de docents de secundària i grups de recerca (I). **Intervencions de 20' per participant.**

1. «El programa "Escuelas con Memoria" del Gobierno de Navarra». José Miguel Gastón Aguas, director del Instituto Navarro de Memoria.
2. «Els vaixells de l'exili: una situació d'aprenentatge per apropar l'alumnat a la Història recent». Noli Cabezas i Montserrat Nicolau, professores de IES Bernat el Ferrer.

Col·laboren:

3. «La generació TOP arriba a les aules de la ma del Memorial democràtic i de l'ACPEPF». Isabel Alonso Dávila, Coordinadora de la Comissió de Pedagogia de la Memòria de l'Associació Catalana de Persones Expresses Polítiques del Franquisme (ACPEPF).
4. «Política i educació: relats històrics i ensenyament sobre la Transició a Espanya». Carlota Vidal, professora de Secundària a l'ensenyament públic, i Gerard Rodríguez Arellano, professor de Batxillerat Internacional del Col·legi Salesians de Sarrià.

TARDA

15:30-17:00 hores. Tallers. Presentació d'experiències docents i didàctiques de docents de secundària i grups de recerca (II) **Intervencions de 20' per participant.**

5. «Quan les parets parlen. Les lluites socials durant la Transició. Treball en xarxa al Baix Llobregat». Lúdia Muñoz i Maria Jesús Bono, membres de la Xarxa de Memòria Democràtica del Baix Llobregat.
6. «Donar veu a la memòria». Elisenda Cartaña, Institut Escola ARTS i Juan Sanroma Baulo, professor de Secundària d'ensenyament públic.
7. «Història i Art durant la Transició». Arantxa Berganzo Ràfols, professora de Batxillerat Internacional del Col·legi Salesians de Sarrià
8. «Espacios de Memoria: patrimonio memorial, fosas, monumentos de calle, museos, rutas y usos turísticos», Daniel Duque, col·laborador del Consortium for Advanced Studies Abroad (CASA) i professor IES Vallcarca.

17:00-17:30 hores. Conclusions finals i cloenda

*Aquesta activitat compta amb el reconeixement de 10 hores de formació del Departament d'Educació. Requisits de formació: Assistència d'un mínim del 80% de la durada de l'activitat i realització d'una situació d'aprenentatge d'una sessió (transferència a l'aula) dels continguts treballats durant la jornada.

Col·laboren:

